

Doelgerichte zorg – wensen en noden van de pzon in kaart

Dagje Boeykens

PhD-student – Academie voor de Eerste Lijn

Dagje.boeykens@ugent.be

Agenda

- Inleiding
- Wat is doelgerichte zorg?
- Doelgerichte zorg in de praktijk
- Take home messages

Inleiding

A → B

Patiëntentaken

Bewaken energiepeil
Oefeningen
Alcohol beperken
Normaal gewicht behouden

Verwijzingen

Kinesithherapie
Oogarts
longrevalidatie

Klinische taken

Bloeddruk meten
Voetonderzoek
Labo testen

Patiënteducatie

Voetverzorging
Oeseoartritis
COPD medicatie

Definitie van gezondheid

Gezondheid is...

Het vermogen om zich aan te passen en aan zelfmanagement te doen in het licht van sociale, fysieke en emotionele uitdagingen.

Huber, M., et al. (2011). "How should we define health?" BMJ (Clinical research ed.) **343**: d4163.

Wat is doelgerichte zorg?

“What is the matter with the patient”

“What matters to the patient”

Doelgerichte zorg is...

Een dynamisch en iteratief proces

1

Verkennend gesprek (goal-elicitation)

Aandacht hebben voor het verhaal van de patiënt/ cliënt en luisteren naar hun verwachtingen.

2

Doelbepaling (goal-setting)

Doelen en wensen van patiënt/ cliënt weerspiegelen.

3

Evaluatie (goal-evaluation)

Reflectie op het zorgproces.

Doelgerichte zorg is...

Wensen en doelen van patiënten/ cliënten omarmen

1

Context van de patiënt/ cliënt

Op maat van de situatie van de patiënt/ cliënt (bv. sociale en culturele context)

2

Wensen en doelen van de patiënt/ cliënt

Patiënt/ cliënten in staat stellen om te reflecteren op hun 'eigen agenda'

Voor en na doelgerichte zorg

Vooraf aan doelgerichte zorg

Hulpverlener moet voorbereid zijn

- Training
- Vaardigheden (communicatie)

Patiënt/ cliënt moet voorbereid zijn

- Vaardigheden
- Educatie
- Ondersteuning

Na doelgerichte zorg

Hulpverlener

- Job tevredenheid
- Betere relatie met patiënt/ cliënt

Patiënt/ cliënt

- Grotere betrokkenheid
- Therapietrouw
- Gevoel gehoord te worden

Zorgsysteem

- Minder fragmentatie
- Minder kosten
- Minder overbehandeling

Casus Joseph

68 jaar – man – gepensioneerd leerkracht

Diabetes – hypertensie – cardiovasculaire aandoening

Tuinieren – spelen met de kleinkinderen - fietsen

Maandelijkse controle bij huisarts - cardioloog

Wens om wekelijks te fietsen met zijn vrienden

Doelgerichte zorg in de praktijk

Het andere gesprek

1

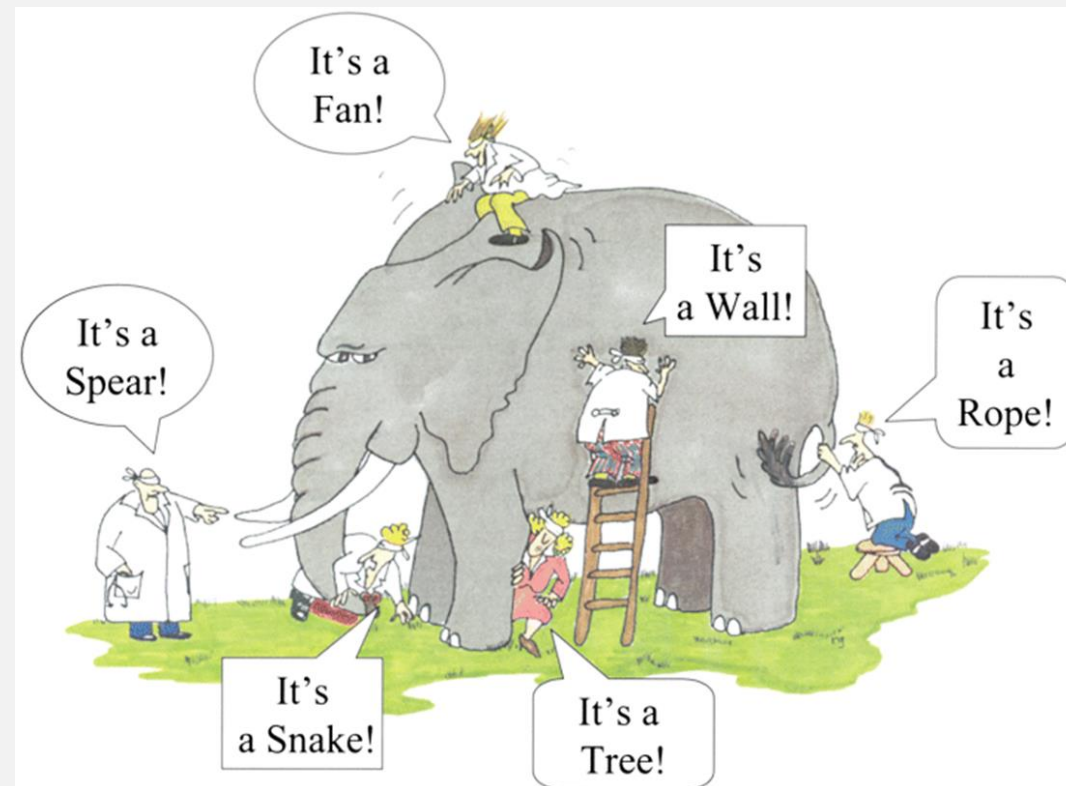
Andere houding en vaardigheden van de hulpverlener

2

Andere manier van samenwerken tussen hulpverleners

3

Ontwikkelen van een gemeenschappelijke taal

Het andere gesprek

Eigenlijk weet ik niet veel over jou...

1

Hoe ziet een gemiddelde dag er voor jou uit?

2

Hoe ziet een goede dag er voor jou uit?

3

Kan je nog doen wat je zou willen doen?

Tools ter ondersteuning van doelgerichte zorg

Ondersteunen in implementeren visie

Tools ter ondersteuning van doelgerichte zorg

ONTMOETING	LEVENSDOELEN/ZORGDOELEN	MIDDELEN/AANPAK	WIKKEN & WEGEN
Buitenkant Probleem Diagnose Risico Objectieve Waarnemingen	LEVENSDOMEIN persoonlijk - hiërarchisch - behoeftgericht ☐ woon- en leefomgeving ☐ lichamelijke gezondheid* o noodig o beweging/mobiliteit o persoonlijke hygiëne (wassen, toilet, kledij...) o medicatie/trauma ☐ slaaprust ☐ psychische gezondheid* ☐ relationele gezondheid* ☐ administratie en financiën ☐ integriteit ☐ integratie ☐ revalidatie ☐ opvoeding/onderwijs ☐ zingeving (algemeen/vrije tijd/week...)	WAT? link met levensdoelen voorbeelden van acties, structuren/overerven/bemiddelen/aanpakten/ coördineren/begelieden/ adviseren/afstemmen/ koken/voeten/strijken voorbeelden van hulpmiddelen: rolator/woltee/handgreep/ tiller/pictogrammen DOE WIE/WAAR? link met competenties ☐ zorgverzorger ☐ omgeving familie, vrienden/bestuur, sociale/andere vereniging, kerk/traject, medezeggenschap, ☐ vrijwilliger ☐ school en CLB ☐ juridisch/financieel adviseur notaris, huisarts/verpleger, fysiotherapeut, schiedtheestdokter... ☐ eerstelijnszorgverzorger huisarts, verpleegkundige, verpleegster, zorgverzorger, (re)anesthesioloog, portier/lijf wachter, verpleegster, fysiotherapeut, logopedist, maatschappelijk werker, assistent psycholoog, diëtist, Kwaliteitscoördinator, dagvoorzitter/afgevaardigde... ☐ crisisinterventiedienst ☐ gespecialiseerde (huis)zorgdienst thuiszorgdienst, KPH, DOK, mobiliteits, OCL, ORO, pleegzorg... ☐ beschutte en begeerde woonruimte ☐ residentiële opvang, kort/langdurig/permanent ☐ ziekenhuis (algemeen, psychiatrisch...) ☐ andere	SMART? Specific? Meetbaar? Aanvaardbaar? Realistisch? Tijd? WAARDEN? Zorg Respect Waardigheid Autonomie Privacy Participatie Levenswijze Rechtsvaardigheid Doelmatigheid Vertrouwen Solidariteit
Binnenkant Gedoeltes Behoeften Motieven Waarden	VERBINCEND COMMUNICEREN IN GELIJK WAARDIGHEID kracht kwetsbaarheid	Gewenste RESULTAAT doelgericht ☐ voorkomen van ☐ behoud van ☐ herstel van ☐ ontbreken van Op WIE betrekking? ☐ zorgverzorger ☐ partner ☐ kind(eren) ☐ baby ☐ volledig gezin ☐ mantelzorg ☐ zorgverzorger(s) ☐ anderen	

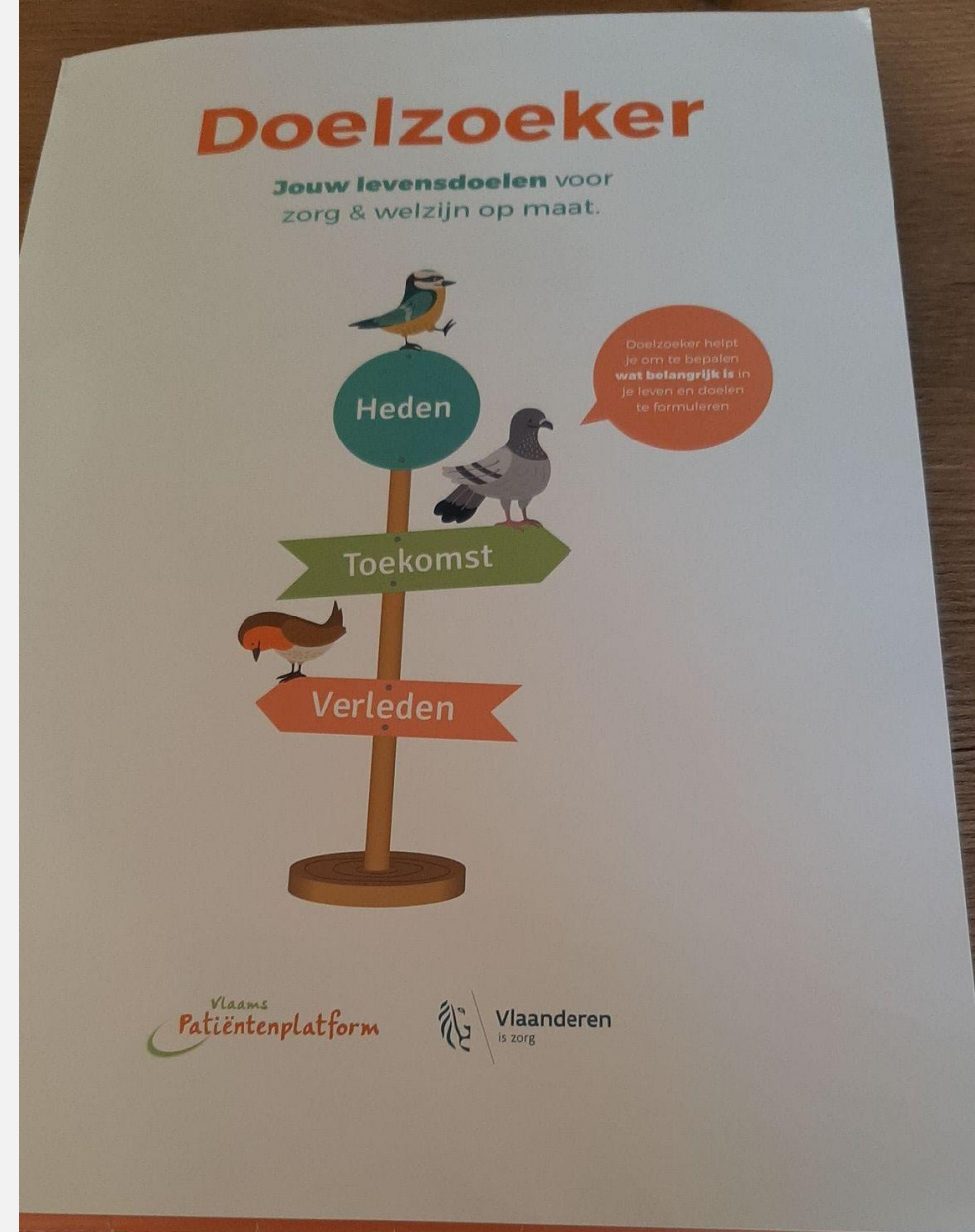

Doelzoeker – Vlaams patiëntenplatform

<http://vlaamspatientenplatform.be/themas/doelzoeker>

Doel

Ontwikkeling instrument om personen met chronische zorgnoden levensdoelen te helpen formuleren.

Samen onderweg

Waar dient het voor?

Dit instrument helpt je om na te gaan wat je belangrijk vindt in jouw leven en helpt om doelen te formuleren.

Het zet je aan het denken en geeft zicht in jouw levensverwachtingen.

Je kan het invullen en meemeren naar gesprekken met artsen, hulpverleners en vertrouwenspersonen.

Zo kan je hen duidelijk maken welke richting jij wilt en kunnen zij rekening houden met jouw wensen en verwachtingen.

Hoe gebruik ik het?

Dit is geen test. Er zijn dus ook geen 'juiste' of 'fout' antwoorden.

Je mag jouw verwachtingen of doelen zo precies of zo vaag formuleren als je zelf wilt. Het gaat erom wat jij belangrijk vindt.

Je kan bijvoorbeeld zeggen: ik wil één keer per dag een frisse neus halen, maar ook: ik wil nu minder zorgen maken en anders.

Je kan het instrument individueel gebruiken, maar ook met vrienden, familieleden of hulpverleners waarmee je vertrouwd bent.

Soms kan je realiteit bij toelichten door samen te te denken, individueel of met anderen, de keuze is vrij.

Je kan zo vaak met het instrument werken als je wenst. Heb je een idee, dan kan je het omschrijven of een sticker plakken op je blad (zie verder). Heb je later opnieuw een idee, dan kan je je blad aanvullen.

Het formuleren van doelen en verwachtingen is een proces. Daarom is het soms goed om even na te denken en daarna alles te laten bezinken. Je hoeft dus niet meteen alles in één keer in te vullen.

Het instrument ziet eruit als een levensweg en bestaat uit drie delen:

- verleden
- heden
- toekomst

We vragen je om elk deel in te vullen. Jij beslist of je eerst het verleden aanvult of leven staat bij het heden of de toekomst. De keuze is vrij.

Het invullen van een deel kan je helpen ontdekken wat je bijvoorbeeld vandaag wilt of wat je in de toekomst graag anders wil. Zo kan je elk tijdstip invullen met die dingen die voor jou belangrijk zijn of waren.

Waar dient het voor?

Hoe gebruik ik het?

Wat nu?

Bij elk doel krijg je vragen rond drie psychologische behoeftes, namelijk:

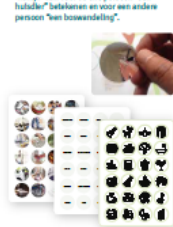
- autonomie
- competentie
- verbondenheid

De bedoeling is om die vragen één voor één in kaart te brengen.

Op de levensweg zijn rode vinkjes voorzien, waarin je kan schrijven.

Je kan er ook stickers op plakken, die je krijgt bij dit instrument. Op die stickers staan foto's, pictogrammen of woorden, die je helpen om op ideeën te komen en je antwoorden te formuleren.

Je kunt zelf hoe je de foto's of het pictogram interpreteert, zolang dat het je eigen verhaal wordt. Voorbeeld: het pictogram "familie" kan voor de ene persoon "een huisje" betekenen en voor een andere persoon "een bouwbedrijf".

Wat nu?

1 De levensweg, de vragen en jouw antwoorden dienen als inspiratie om levensdoelen te formuleren.

Natuurlijk kunnen jouw doelen veranderen in de loop van de tijd. Dit zijn geen 'definitieve' doelen. Je kan altijd dingen toevoegen of schrappen. Jouw doelen kan je hier omschrijven.

A. Welk van deze doelen heb je al bereikt?

B. Welk van deze doelen of wensen zou je het liefst bereiken? Wat zou er kunnen veranderen?

2

A. Welk van deze doelen heb je al bereikt?

B. Welk van deze doelen of wensen zou je het liefst bereiken? Wat zou er kunnen veranderen?

3

Welke doelen of wensen wil je in een volgend gesprek graag delen met je arts, zorgverlener of vertrouwenspersoon?

4

Wat zou een eerste (kleinere) stap kunnen zijn om dit doel te bereiken?

Doelzoeker

Samen onderweg naar persoonlijke zorg

Doelzoeker is een instrument dat je kan helpen om levensdoelen te formuleren. Het zet je aan het denken en geeft zicht in jouw levensverwachtingen. Het is een handig instrument dat je kan invullen en meemeren naar gesprekken met artsen en zorgverleners. Zo kan je hen duidelijk maken wat jij belangrijk vindt in jouw leven en kunnen zij rekening houden bij het afstemmen van je zorgplan.

Levensdoelen
In de zorg zijn zorgverleners en beleidsmakers er zich steeds meer van bewust dat levenskwaliteit belangrijk is om mee te rekenen in de zorg van elke patiënt. Het gaat daarbij over persoonlijke behoeften en doelen van de patiënt op het vlak van autonomie, mobiliteit, participatie, veiligheid, enzovoort. Om goede zorg te kunnen verlenen, wordt er steeds meer aandacht voor hoe artsen en andere zorgverleners beter en meer voor de patiënt zorg kunnen verlenen. Goede modellen voor chronische zorg en voorstellen voor geïntegreerde zorg geven zicht op van doelgerichte/versteerde zorg. We willen met andere woorden vertellen vanuit wat belangrijk is voor de patiënt zelf. Doelgerichte/versteerde zorg is dan een belangrijk aandachtspunt.

In de zorg wordt vaak emotionele rekening gehouden met wat patiënten belangrijk vinden. Met deze Doelzoeker willen we daarom inspelen op vraag van patiënten zelf om in de zorg in Vlaanderen de noden en behoeften van de patiënt echt centraal te stellen.

Patiëntenvervalsysteem
Het Vlaams Patiëntenplatform voor de VPH is een cruciale platform van meer dan 100 patiëntenverenigingen uit Vlaanderen. De vpv streeft naar langdurige zorg op maat van de patiënt en zijn omgeving. Om dat te bereiken is het nodig dat patiënten actief deelnemen aan de afbouw van het gezondheidsstelsel en de gezondheidszorg. De projecten van het VPH worden gelanceerd door vertegenwoordigers uit de patiëntenverenigingen. Patiëntenvervalsysteem is een belangrijk instrument voor patiënten, langdurige en kwalitatieve zorg, patiënt kennis op het vlak van verwachtingen, wettelijke mogelijkheden, mediatie, ... zijn belangrijke aandachtspunten in de werking. De vpv kan patiënten meer gehoord en gemeend worden. Daarmee kan het gesprek, vertegen-

"Om te beginnen had ik niet verwacht dat m'n arts interesse zou tonen in de levensdoelen die ik met de Doelzoeker voor mezelf opstelde. Maar riep me minder weer. Na een gesprek werd ik 'n arts met veel aandacht luisterde, namme we een dierlijke beslissing en pasten we een mediatieschema aan. Ik ben nu op een andere manier ziek. Ik heb nog veel andere momenten, maar ook meer beteren. Ik wil een schat van goed en dit (doelzoeker) beter in mijn...

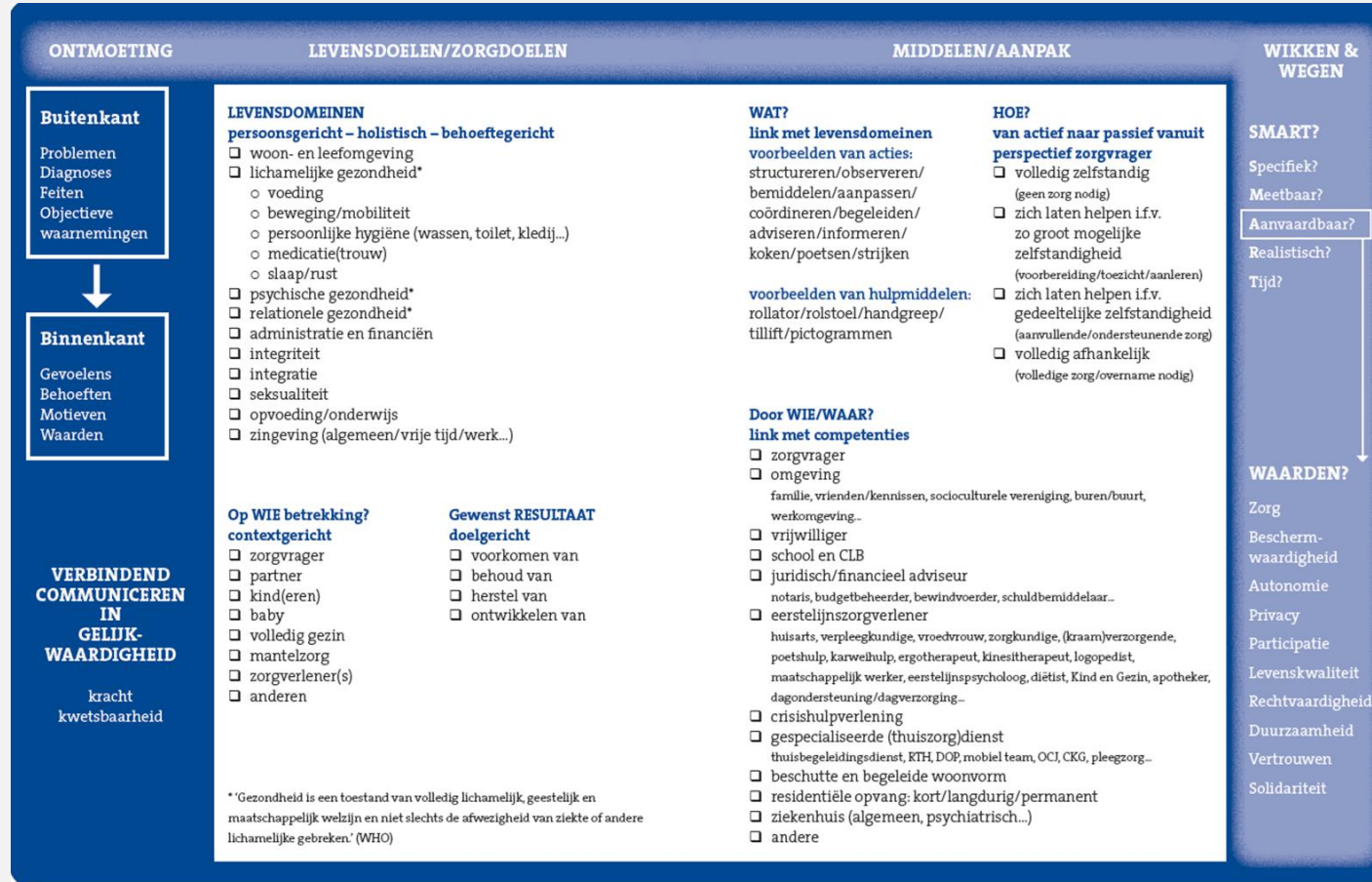
"Ik wist niet wat de term levensdoelen betekende. En ik begreep niet hoe deze vragen mij zouden helpen om meer met te krijgen op mijn zorgproject. Ik was erg kritisch. Bovendien vond ik de vragen over vragen en over de toekomst pijnlijk. Daarom startten we met de vragen over het heden. In een tweede sessie besloten we ook de vragen over het verleden. Ik plakte er meer dan 22 foto's bij en schreef er vooral veel bij. En alhoewel het geen zeer belangrijke vragen waren, heb ik toch veel plezier. Hetzelfde proces herhaalde zich bij de invulling. De woorden die ik mij opkwamen stonden er soms niet tussen. Daarom schreef ik ze zelf op de plakatkaart en maakte het instrument zo heel persoonlijk. Na drie besprekingen heb ik de voorzijde volledig ingevuld.

"Het goede moed begon ik de voorzijde van het instrument in te vullen. Tussen de foto's zocht ik naar beelden die aansloten bij mijn leven. Ik vind eerst niet wat ik zocht, maar toen ik de foto's met een rubber bij heb, kwam mijn verhaal vanzelf tot leven. Hetzelfde proces herhaalde zich bij de invulling. De woorden die ik mij opkwamen stonden er soms niet tussen. Daarom schreef ik ze zelf op de plakatkaart en maakte het instrument zo heel persoonlijk. Na drie besprekingen heb ik de voorzijde volledig ingevuld.

Zorg-Esperanto – Familiezorg West-Vlaanderen

Zorg-Esperanto

Doelen

1

Inzicht in zorgsituaties, in gewenste resultaten of **doelen** van de zorg en **middelen** om deze doelen te bereiken.

2

Methode om samen met zorgvragers, mantelzorgers en zorg- en hulpverleners tot **heldere en gedragen afspraken** te komen, al dan niet vastgelegd in een zorgplan.

3

Gemeenschappelijke taal voor een persoonsgerichte en open kijken op zorg.

Zorg-Esperanto

De kracht van eenvoud

2005

Bart Deltour

Zorg-Esperanto – onderdelen

- 1 Zorgrelatie en ontmoeting
- 2 Heldere en gemeenschappelijke doelbepaling: ‘wat’ willen we bereiken?
- 3 De mogelijke middelen of aanpak om doelen te bereiken: ‘hoe’ zullen we dat doel bereiken?
- 4 Wikken en wegen: realiteits- en waardentoets

Doelen Zorg-Esperanto

Ontwikkelen van vaardigheden die je als ouder nodig hebt.

Voorkomen van herval van alcoholverslaving.

Behoud van draagkracht van de mantelzorger.

CLEVER – Arteveldehogeschool

<https://www.arteveldehogeschool.be/kronkels/wp-content/uploads/2019/10/WS-A-clever-methodiek.pdf>

Doel

Bepalen van doelen voor personen met een **chronische zorgnood** of **multimorbiditeit** die gebaseerd zijn op **betekenisvolle activiteiten** om zo doelgerichte zorg in de eerste lijn te initiëren.

CLEVER

DOELEN BEPALEN IN DE EERSTE LIJN

Betekenisvolle activiteiten als hefboom
om doelgerichte zorg te faciliteren

Patricia De Vriendt • Vanessa Gauwe • Dominique Van de Velde

CLEVER

- **Context** waarin de persoon leeft
- Het individuele **levensverhaal**
- Het **engagement** van ieder persoon
- De persoonlijke **waarden** van iedere activiteit
- De persoonlijke **emoties** van iedere activiteit
- De **relevantie** voor iedere persoon

Doelen CLEVER

Context

Woont samen met echtgenoot en kennissen in de buurt van Gent.

Levensverhaal

Door haar aandoening is Lea zich gaan isoleren. Ze wenst opnieuw, zoals vroeger, actief deel te nemen aan het leven via uitstappen en omgaan met vrienden.

Engagement

Het geeft plezier en een gevoel van betrokkenheid. Lea wil het gevoel hebben dat ze echt 'leeft' en niet dat ze 'geleefd wordt' door haar ziekte.

Waarden

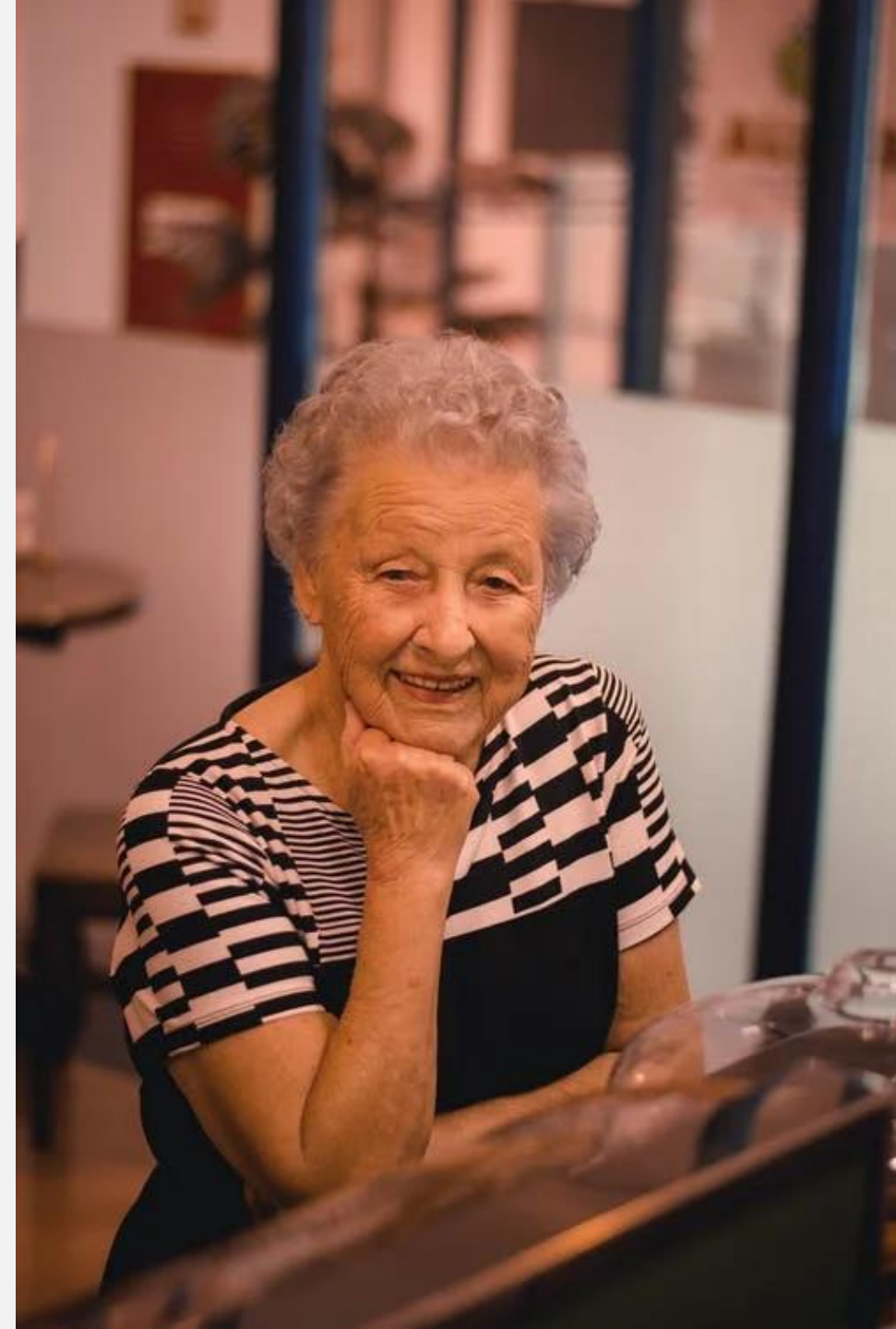
Erbij horen, haar eigen sociale identiteit behouden, contacten onderhouden.

Emoties

Plezier en vreugde in het leven. Het leven ten volle opnieuw kunnen beleven.

Relevantie

Door actief te blijven en sociaal te zijn is dit ook een meerwaarde voor haar gezondheid.

Andere tools

- Spinnenwebmodel – Positieve Gezondheid - CM
- Samenspraakfiche – Vlaams Expertisepunt Mantelzorg
- BabelBoost – Brusano
- Samen Beslissen – Patiëntenfederatie Nederland
- Onder - 4-ogen model – SENSOA
- EPRO-tool (Canada)

Take home messages

Doelgerichte zorg is een **dynamisch proces** met drie fases gekenmerkt door een **verkennend gesprek, doelbepaling** en **reflectie** onderbouwd door de **context en wensen en doelen** van de persoon.

Zorg op maat van de persoon.

Personen en hulpverleners moeten voorbereid worden.

Tools ter ondersteuning van visie doelgerichte zorg/ leidraad voor communicatie.

“

We do not involve patients in their decision making, they are involving us in theirs.

- Bart Deltour

”

Contactgegevens

Dagje Boeykens

Dagje.boeykens@ugent.be

hallo@doelgerichtezorg.be

Academievoordeeerstelij.n.be

Doelgerichtezorg.be

Lerend Netwerk
Doelgerichte Zorg

Bedankt!